

KUTSESTANDARD

Täiskasvanute koolitaja, tase 6

Kutsestandard on dokument, mis kirjeldab tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid

Kutsestandardi kasutusala

- 1) Tööturu nõudmistele vastavate õppekavade ja koolitusprogrammide koostamine
- 2) Inimeste kompetentsuse hindamine, sh enesehindamine ja vastavushindamine kutse andmisel
- 3) Ametite kirjeldamine ja tutvustamine
- 4) Inimese karjääri planeerimine ja aluse loomine elukestvaks õppeks
- 5) Koolitusvajaduste väljaselgitamine ning koolituse planeerimine
- 6) Ametijuhendite koostamine ja töötajate värbamine
- 7) Kutsete ja kvalifikatsioonide võrdlemine

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Täiskasvanute koolitaja, tase 6	6

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus
Täiskasvanute koolitaja on spetsialist, kes sihipäraselt loodud õpisisuotsioonis toetab täiskasvanud inimeste õppimist ja enesearengut. 6. taseme täiskasvanute koolitaja on vähemalt kolmeaastase praktilise kogemusega koolitaja, kes täidab tööülesandeid iseseisvalt ja vastutab oma töö tulemuste eest. Ta kavandab õppe ja korraldab koolitust lähtuvalt sihtrühma vajadustest ning õppekavast tulenevatest eesmärkidest, valmistades selleks ette vajalikud materjalid. Koolituse läbiviimisel arvestab ta seda, et täiskasvanud õppijad on erineva vanuse, kogemuse, eelneva hariduse ja sotsiaalse staatusega inimesed, kellel on oma väljakujunenud teadmiste süsteem, mõtlemisharjumused, eelarvamused, stereotüübid, hoiakud ja väärtushinnangud, mille nad toovad kaasa õpisisuotsiooni.
A.2 Tööosad
A.2.1 Õppeprotsessi ettevalmistamine A.2.2 Õppeprotsessi läbiviimine A.2.3 Õppeprotsessi analüüs ja hindamine A.2.4 Arendus-, loome- ja teadustegevus A.2.5 Professionaalne eneseareng Tööülesannete täielik loetelu on toodud Lisas 1: Tööosad ja tööülesanded.
A.3 Töö keskkond ja eripära
Täiskasvanute koolitaja füüsilisele töökeskkonnale esitatavad nõuded sõltuvad koolituse eesmärgist ja/või valdkonnast, milles koolitust läbi viiakse. Need lepitakse eelnevalt koolituse tellija ja koolitaja vahel kokku. Sotsiaalse ja vaimse keskkonna loob koolitaja õppeprotsessi käigus ise.
A.4 Töövahendid
Täiskasvanute koolitaja peamiseks töövahenditeks on info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendid, õppevahendid ja muud õppe tulemuslikuks läbiviimiseks ning loovtegevusteks vajalikud vahendid. Töövahendite kasutamisel lähtub täiskasvanuõppe eripäradest.
A.5 Tööks vajalikud isikuomadused
Edukat tegutsemist täiskasvanute koolitajana toetavad järgmised võimed ja iseloomuomadused:

õpivõime, koostöövalmidus, verbaalne võimekus, empaatia, pühendumus, pingetaluvus, tolerantsus, eneseregulatsiooni võime, otsustusvõime, kohanemisvõime, loovus, sihikindlus, avatus ja kriitilise mõtlemise võime. Täiskasvanute koolitaja põhiväärtusteks on väärikus, ausus, sallivus, vastutus, avatus ja inimest väärtustav hoiak. Oluline on täiskasvanute koolitaja eetikanõuetest kinnipidamine.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Kuuenda taseme koolitaja on vähemalt bakalaureusekraadi või rakenduskõrghariduse ja andragoogilise ettevalmistusega koolitaja. Tema kutsealane õpe võib toimuda põhi- või kõrvalaine või lisaeriala õppekava raames kõrgkoolis, kvalifikatsiooni- ja/või täiendõppe kursustel. Vajalikud kompetentsid võib omandada ka praktilise tegevuse käigus.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Täiskasvanute koolitaja kutse ei eelda ühtse ametinimetuse olemasolu. Kutse omanik võib töötada paljudel erinevatel ametikohtadel nagu koolitaja, õpetaja, lektor, õppejõud, tuutor, mentor, konsultant/konsulent jm.

A.8 Reguleerimisalad koolitajate tegevuseks

Sõltuvalt valdkonnast, kus koolitus toimub ja/või konkreetsest koolituse tellijast, võidakse koolitajalt nõuda erinevaid dokumente. Näiteks täiskasvanute koolitaja/andragoogi kutse omamist, erialast kompetentsust tõestavaid dokumente vm.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Täiskasvanute koolitaja tase 6 kutse moodustub kuuest kompetentsist. Selle kutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.1 – B.2.6 tõendamine.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Õppeprotsessi ettevalmistamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1) Analüüsib konkreetse õpperühma õpivajadusi, juhindudes koolituse sisust ja eesmärkidest. 2) Koostab koolituskava ja planeerib oma tegevuse, lähtudes etteantud/olemasolevast õppekavast. 3) Valmistab ette konkreetse koolituse/tunni sisu ja metoodika, lähtudes õpperühma vajadustest ja õppekavas fikseeritud õpiväljunditest. 4) Koostab uusi ja/või kohandab vanu õppematerjale, lähtudes oma teema käsitlemise loogikast, arvestab õpikeskkonna võimalusi ja konkreetse õpperühma eripära. Loob uusi õppematerjale, mis vastavad uuendustele õppekavas ja/või muudatustele õpikeskkonnas, kasutades mitmekesiseid allikaid. Teadmised: 1) koolituse eesmärgid ja oodatavad õpiväljundid, 2) andmete kogumine, 3) analüüsimeetodid, 4) õpperühma vajadused, 5) õppekava, 6) õppematerjalidele esitatavad nõuded. Hindamismeetod(id): Dokumendid, portfoolio (s.h. eneseanalüüs), tõenduspõhine intervjuu.	
B.2.2 Õppeprotsessi läbiviimine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1) Toetab õppijaid individuaalsete õpieesmärkide kirjeldamisel, aidates ühitada neid õppekavast tulenevate eesmärkidega.	

- 2) Kujundab õpikeskkonda, rakendades erinevaid võtteid õppimist toetava füüsilise keskkonna loomiseks.
- 3) Juhib õppeprotsessi, tagades õppeks ettenähtud aja efektiivse ja tulemusliku kasutamise ja järgides õppekavas sätestatud eesmärgid.
- 4) Jälgib õpperühma arengut ja selle mõju iga liikme õpimotivatsioonile ning õppimise tulemuslikkusele. Konflikti ilmnemisel rakendab konflikti lahendamise võtteid, püüeldes "võit-võit" lahenduse saavutamisele.
- 5) Toetab õppijate arengut, tuginedes seejuures õppijatelt saadud tagasisidestusele ja soodustades õppijate individuaalsete toimetulekuoskuste kujunemist.

Teadmised:

- 1) õppekava eesmärgid,
- 2) füüsiline õpikeskkond,
- 3) ajakasutuse põhimõtted,
- 4) grupiprotsesside olemus,
- 5) õpimotivatsiooni kujundamine,
- 6) arendava tagasisidestamise põhimõtted.

Hindamismeetod(id):

Dokumendid, portfoolio (s.h. eneseanalüüs), tõenduspõhine intervjuu.

B.2.3 Õppeprotsessi ja õpitulemuste analüüs ning hindamine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

- 1) Kogub õppijatelt arvamusi õppeprotsessi kohta, kasutades etteantud meetodeid.
- 2) Analüüsib õppeprotsessi ja õpitulemusi, lähtudes kavandatud eesmärkidest ja kasutades etteantud meetodeid.
- 3) Hindab õpperühma kui terviku tegevust õppeprotsessis ja õppijate arengut, kasutades etteantud hindamismeetodeid.
- 4) Reflekteerides hindab enda tegevust õppeprotsessis, selgitab välja puudused ning võimalused nende kõrvaldamiseks, kasutades eneseanalüüsi vahendeid ja koolitavatelt saadud hinnanguid.
- 5) Teavitab kokkuleppel inimesi õppe tulemustest, kasutades kokkulepituid meetodit ja tuginedes faktidele ning argumentidele.

Teadmised:

- 1) andmete ja arvamuste kogumise meetodid,
- 2) küsitlusmeetodite kasutamise põhimõtted,
- 3) hindamismeetodite kasutamise põhimõtted,
- 4) eneseanalüüs.

Hindamismeetod(id):

Dokumendid, portfoolio (s.h. eneseanalüüs), tõenduspõhine intervjuu koos sellele järgneva analüüsiga.

B.2.4 Arendus-, loome- ja teadustegevus

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

- 1) Osaleb õppekava arenduses õppeasutuse tasandil ja/või avalikes diskussioonides piirkonna tasandil, avaldades oma arvamust täiskasvanuõpet puudutavates küsimustes.
- 2) Osaleb koostöövõrgustike tegevuses, jagades kolleegidele oma arvamusi ja ettepanekuid.

Teadmised:

- 1) õppekava arendus
- 2) probleemid täiskasvanute koolitamisel,
- 3) koostöövõrgustikud,
- 4) koostööprintsüübid,
- 5) täiskasvanuharidust ja -koolitust reguleerivad dokumendid.

Hindamismeetod(id):

Dokumendid, portfoolio (s.h. eneseanalüüs), tõenduspõhine intervjuu.

B.2.5 Professionaalne eneseareng

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

- 1) Uuendab õppemeetodeid ja ajakohastab vajadusel õppe sisu, lähtudes valdkonna arengust ja uusimast erialakirjandusest.
- 2) Tegeleb eneserefleksiooniga, arvestab oma füüsilise, vaimse ja emotsionaalse seisundiga, võttes kasutusele abinõud tasakaalu saavutamiseks ja säilitamiseks.

3) On kursis uuemate suundadega oma erialal ja täiendab end andragoogika valdkonnas, omandades täiskasvanute koolitaja 6. tasemele vastavad kompetentsid.
4) Arendab edukaks tegutsemiseks vajalikke võimeid ja isiksuseomadusi, väärtustades pidevat enesearengut.
Teadmised: 1) erialase valdkonna areng, 2) uusim erialakirjandus, 3) füüsiline, vaimne ja emotsionaalne seisund, 4) enesejuhtimise alused, 5) täiskasvanute koolitajale vajalikud isiksuseomadused ja võimed, 6) eneseanalüüsi ja -refleksiooni meetodid.
Hindamismeetod(id): Dokumendid, portfoolio (s.h. eneseanalüüs) ja tõenduspõhine intervjuu.

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.6 Täiskasvanute koolitaja kutset läbiv kompetents	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1. Tunneb koolitustel käsitlevat valdkonda/teemat/ainet. 2. Teab andragoogika põhiprintsiipe ja lähtub koolitusel täiskasvanud õppija eripäradest. 3. Väärtustab täiskasvanud õppijat, peab tähtsaks eetilisi tõekspidamisi, järgib täiskasvanute koolitaja kutse-eetikat (vt Lisa 2: Täiskasvanute koolitaja eetikakoodeks). 4. Loob õppimist ja suhtlemist soodustava keskkonna. 5. Järgib täiskasvanuõpet reguleerivaid seadusi. 6. Käsitleb ennast õppijana, käitub enesearengu subjektina. 7. Kasutab koolitusel eesti keelt (või oma emakeelt) tasemel C1 ja valdab ühte võõrkeelt vähemalt tasemel B1. Vene keelt kui emakeelt koolitusel kasutavad koolitajad valdavad eesti keelt vähemalt tasemel B1 (vt Lisa 3: Keeleoskuse hindamise skaala). 8. Kasutab sobilikke IKT (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia) vahendeid õppeprotsessi ettevalmistamisel, läbiviimisel ja hindamisel; oskab allikakriitiliselt veebipõhist infot otsida ja kasutab seda vastavalt autorikaitseadusele; teab e-õppe võimalusi ja oskab kasutada sobilikke meetodikaid e-õppe läbiviimiseks täiskasvanute koolituses; oskab luua, kasutada ja jagada veebipõhiseid materjale; kasutab sobilikke IKT vahendeid enesearengu toetamisel.	
Teadmised: 1) õpetatav valdkond/teema/aine, 2) täiskasvanud õppija eripärad, 3) andragoogika põhiprintsiibid, 4) suhtlemispsühholoogia baasteadmised (kontakt, selge eneseväljendus, aktiivne kuulamine, enesekehtestamine), 5) täiskasvanuharidust ja -koolitust reguleerivad õigusaktid, 6) eneserefleksiooni põhimõtted, 7) täiskasvanute koolitaja eetikakoodeks.	
Hindamismeetod(id): Läbivaid kompetentse hinnatakse integreeritult kõigi teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamisel.	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	21-13062014-02/7k

2. Kutsestandardi koostajad	Talvi Märja, ETKA Andras Larissa Jõgi, Tallinna Ülikool Merle Lõhmus, EBS Juhtimiskoolituse Keskus Kristel Jalak, Enics Eesti AS Heiki Kiidli, Tallinna Täiskasvanute Gümnaasium Tiina Jääger, Eesti Vabaharidusliit Eda Anton, Tartu Kutsehariduskeskus Küllli All, Haridus- ja Teadusministeerium Kerttu Taidre, ETKA Andras
3. Kutsestandardi kinnitaja	Hariduse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	15
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	13.06.2014
6. Kutsestandard kehtib kuni	31.03.2015
7. Kutsestandardi versiooni number	7
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2424 Töötajate koolituse ja täiendõppe tippspetsialistid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	6
C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles	
Inglise keeles	Adult educator, level 6
Soome keeles	Aikuiskouluttaja
Vene keeles	Преподаватель взрослых
C.3 Lisad	
Lisa 1 Tööosad ja -ülesanded	
Lisa 2 Täiskasvanute koolitaja eetikakoodeks	
Lisa 3 Keelte oskustasemete kirjeldused	
Lisa 4 Arvuti kasutamise oskused	